

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.
Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescá-politicá.

Insertiuni

Un şir garmond:
o dată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
şi de fiesce care publi-
caţiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
sá se adreseze la »Re-
dactiunea şi Admini-
stratiunea Unirii«
în
Blas.

Anul VII.

Blas 30 Ianuariu 1897.

Numerul 5.

Bursa.

De un timp, de ani chiar, cestiunile de economie naţională încep a domina cestiunile economice din toate ţerile. Împreună cu liberalismul, ce a ajuns la domnie în toate ţerile europene, s'a înălţat şi mercantilismul. Şi mercantilismul nu e alt ceva, decât liberalismul — pe teren economic.

Crisa nu putea să întârzie. Trebuia să se ivescă catastrofa.

Era zădarnică munca producătorilor. În zădar producea economul grâu, cucuruz, fin şi alte produse; în zădar aşeza capital şi bucate în vitele sale: când era vorba de valorarea lor, preţul nu-l statoria dinsul, ci era silit a se supune preţurilor, ce alţii le statoriau fără a lua în consideraţie cheltuella economilor cu producerea mărfii.

Ast fel a mers economia spre ruină. Domni de la bursă, finanţierii, făceau treburi splendide, îşi umpleau buzunarele fără a cheltui dintr'al lor o para, ér economii mergeau din datorii în datorii, pentru că în loc de a câştiga şi progresa erau nevoiţi a recurge la împrumuturi tot de la domni de la bursă.

E lucru firesc, că reacţiunea a trebuit să urmeze. Massa celor legaţi de glie, cari în sudórea feţei îşi câştigă pâinea, a început a se mişca, şi s'a născut faţă de finanţieri partidul agrarilor.

Nisuiţa acestora este reforma bursei. Într'adevăr nenumérate sînt abuzurile,

ce se fac la bursă, şi asemenea nenumérate sînt miliónele, ce bursa le scóte din buzunarul economilor.

Nu vorbim de bursa de efecte şi valori, măcar că putere-am să spunem şi aici enorme fărădelegi. Vorbim numai de bursa de bucate, căci acesta ne interesează mai de aproape. Sciut e, că la bursa de bucate se fac tîrguri pe termin, ceea ce va să zică, se cumpără azi bucate, pe cari înse vîndătorul se obligă a le lifera la un termin anumit. Bună órá cumpăr 100 măji de grâu azi în 29 Ianuariu, şi vîndătorul se obligă a mi-le lifera în 1 Maiu 1897.

Acum e lucru sciut, că cele mai multe din tîrgurile acestea sînt făcute numai pe hârtie, în realitate înse nici cumpărătorul nu cumpără, nici vîndătorul nu vinde, ci e o manoperă pentru a ridica ori a scări preţurile în paguba producătorilor.

Acesta înse e numai unul dintre păcatele bursei. Sînt altele mult mai mari, de cari acum nu ne putem ocupa.

Ceea ce am voit să accentuăm, e, că o mişcare s'a pornit în toate ţerile spre a regula manoperele bursei, cu scop de a asigura interesele economilor faţă de abuzurile finanţierilor.

Începutul l-a făcut Germania, şi trebuie să recunoscem, că Nemţii au regulat lucrurile așa, în cât de o cam dată agrarii pot să fie mulţamiţi.

Austria încă cercă a urma esemplul Germaniei, şi e sigur, că una din agendele noului parlament austriac va

fi reformarea bursei.

La noi cercurile conducătoare încă au trebuit să dea ascultare plîngerilor generale, şi ministrul Dániel a şi sonvocat o anchetă în cauza bursei. Ancheta a şi lucrat cu stăruinţă, şi s'au ventilat multe idei pro şi contra, multe de valóre netăgăduită.

Sîntem curioşi, ce va fi urmarea anchetei. Faptul e, că în nici o ţară nu se fac atâtea abuzuri la bursă ca la noi, că prin urmare în nici o ţară nu se impune așa de imperios regularea bursei ca la noi.

De o cam dată ministrul Dániel a declarat, că guvernul *póte* va lua iniţiativa privitor la regularea şi reformarea bursei. Dacă vom socoti înse, că la noi nici aceea nu şin ministrii, ce promit solemn, atunci o promisiune făcută cu *dór* şi *póte* sigur nu va pute produce ceva bucurie extraordinară.

Şi nici nu prea se póte spera de la guvernantii nostri ceva acţiune energică. Cei de la bursă sînt stăpânii situaţiei finanţiare în ţară. Ér cei de la guvern nu prea au voe de a se scápa de sub puterea celor de la bursă, pentru că bună vacă de muls e bursa aceea, şi apoi venitele laterale, ce nu se sciú şi nu cad sub dare, prind bine chiar şi la un ministru actual, ér nu numai la exministri.

Poporul, — el póte scurma pămîntul. El póte privi cu ochi îngânduraţi la iernă cu şi fără zăpadă. El póte cerca, óre nu s'au stricat séménă-

Feuilleton.

„Cei de pe Marte ne-au grăit.“

Póte-se o noutate mai sensaţională ca acesta?

„Gaeton, renumitul astronom englez se ocupă deja de mult de cestiunea, că în ce chip am pute să conversăm prin semne cu locuitorii stelelor, de cum va preste tot vorbind esistă de aceştia. Gaeton așa crede, că esistă. Eruditul astronom scrie acum în „Fortnaigthy Rewiew“ un articol interesant despre semnele acelea, cari se pot vedé pe Marte. El ne spune, că locuitorii lui Marte deja de mult timp vor să se înţelégă cu noi. Asta se póte pricepe din semnele acelea, cari pot să le observe astronomii. Pe Marte se pot observa zilnic dungí luminóse regulate, cari apar cu acurateţá matematică tot de una în acela-şi timp şi loc. Cea dintâiu dungă luminóasă se póte vedé 1'5", a dóua 2'5", a treia 5". Gaeton crede, că locuitorii lui Marte prin semnele acestea vor, să ne spună óre ce, dară noi încă nu am aflat chipul de a le înţelegé. Eruditul englez

urgiteză, ca acestor semne ale locuitorilor lui Marte să le răspundem. În privinţa acesta sciut este, că deja mai mulţi au făcut propuneri. Interesant e de pildă propunerea, ca pe câmpiile de zăpadă ale Sibiriei să se sape în proporţii uriaşe liniile teoremei lui Pitagora. Teorema acesta e adevăr adevăr așa de fundamental, cât de cum va sînt pe Marte fiinţe ratióonale, ele negreşit încă au trebuit să afle teorema acesta.“

Așa sună noutatea.

Noi firesece că o publicăm cu rezervă. Înse de astă dată nu promitem, că vom mai reveni la ea, ci întrăm în dată în medias res.

De când renumitul astronom și profesor G. Schiaparelli a reușit, să constate pe suprafața planetului Marte fenomene asemenea celor de pe pămînt, de atuncia acțiunile acestui planet au crescut așa de tare, cât ómenii așteptă cu încordare aproape febrilă timpul, în care el ajunge din nou în apropierea cea mai mare de pămînt. Interesarea acesta am pute să o numim chiar ómenescă. Observările lui Schiaparelli și ale altor câți va scrutații de al lui Marte din Anglia și din America au adevăr de rezultat atâtea puncte de asemănare cu lumea de pe planetul nostru numit pămînt, cât ómenii privind la lumina

roșetică a lui Marte nu pot să nu și-l închipuiescă așa zicend ca un alter ego al pămîntului, și impulsurile cele mai puternice spre a face cu el cunoscință mai de aproape nu-l dá decí numai curiositatea, ci și simpatia.

E adevărat, că astronomii în împărțirile sale se silesc cu multă grije a se feri de ori ce cuvînt, care ar pute să servescă de nutremînt acestui sentiment ómenesc și jocului fantasiei, care-l însoțesce. Înse abia se dáu publicității rezultatele scrutațiilor celor mai nóue ale astronomilor, și închipuirile despre analogia dintre Marte și dintre pămîntul nostru érá se fac în dată stăpáne preste cetitorii acelor împărțáșiri, și ei cu toate că pun frîu fantasiei sale, mai pe urmă totuși ajung din nou la convicția aceea a inimii, că Marte nu e numai un cocoloș mort de pétrá.

Închipuirile acestea, cari ieau pe din ainte sciința exactă, par înse a fi întemeiate. Chiar și doi bărbați renumiți din tagma astronomilor, a nume Dr M. Wilhelm Meyer din Germania și Flammarion din Franța, încă împinteneză fantasia ómenilor privind pe Marte de un planet, care pórtá prin oceanul de eter o lume culturală, — care póte că e mai rea, dar se póte și aceea, că e mai bună

La numărul de față se alătură un catalog al cărților aflătoare la Tipografia Seminariaală.

turile. El p^ote tr^omura de v^onturile din Faur și Martie. El p^ote s^o fi sloi^u de gh^oț^o, c^ond e or^o prea mult^o pl^oce, or^o prea lung^o secet^o. El p^ote c^ode^o în genunchi, c^ond nori cu grindin^o se apropie, c^ond o negur^o se ridic^o. T^ote acestea economul le p^ote face. Un lucru înse nu-i este permis, s^o-l fac^o: — preț^ol bucatelor produse de el nu p^ote s^o-l stator^osc^o. Acest preț îl stator^osc^o aceia, cari în viața lor economie nu au avut, al c^oror p^omînt e cafeneaua, al c^oror plug e „Pester Lloyd“, al c^oror Dumnezeu e vițelul de aur.

Episcopatul catolic din Austria și alegerile parlamentare. — Parlamentul austriac e disolvat, pentru ca în Martie s^o se unesc^o din nou și a n^ome pe basa n^ouei legi electorale. În v^ortutea acestei legi poporul de rînd și miser și clasele muncit^ore s^orace au câștigat dreptul de a trimite în parlamentul imperial 75 reprezentanți.

F^oind c^o poporul de rînd este mai des spus am^og^oirilor și mai cur^ond cade jertf^o am^og^oitorilor, de aceea episcopatul catolic nu voesc^o a-l l^osa neorientat, ci îi d^o inviațiunile de lips^o în cestiunea alegerilor. În o pastorală comună a episcopilor catolici de ambe riturile adresat^o credincioșilor, dup^o ce se arat^o importanța parlamentului ca factor în legislațiune, conchide la obligațiunea cetățenilor de a-și deprinde în chip consciențios dreptul electoral at^ot în interesul lor propriu, c^ot și în interesul societății preste tot. Parlamentul nu se ocup^o numai de cestiuni de stat și civile, ci și de afaceri bisericesci. Pastorală accentu^oz^o, c^o fundamentul fericirii poporului este religiozitatea, promovarea c^oreia în rîndul prim cade în competența bisericii. În Austria înse biserica nu se bucur^o de libertatea necesară spre acest scop, de ore ce legislațiunea de stat a mers prea ad^onc în cercul de competență al bisericii împedc^ond lib^ora dezvoltare a puterii, ce se afl^o în biserică. În timpul mai nou s'au făcut pași spre îmbunătățire; dar^o legile, cari aservesc biserica, sînt încă și acum în v^og^ore. Apoi recomand^o alegătorilor, s^o nu voteze pentru b^or-

bați, cari țintesc la menținerea legilor actuale, ci pentru de aceia, cari simt în inima lor, c^o fără religione nu e adev^orat^o putere de stat, a c^oreia viață e conformă convingerii.

R^oul cel mai mare se arat^o pe terenul scolastic, c^oc^o sistemul actual nici de cum nu garant^oz^o educarea religioasă a pruncilor. Propunerea studiilor profane se face în spirit contrar religiunii și stric^o, ce edific^o instrucțiunea religiunii. Defectul principal al școlii actuale este, c^o nu are de basă religionea și violent^oz^o consciința cetățenilor. În puterea alegătorilor st^o, ca starea actuală s^o se schimbe, și pentru prunci catolici s^o se dea școli catolice publice cu înv^oț^otori catolici. Dacă ac^osta nu se realiz^oz^o, alegătorii p^ort^o vina pentru ireligiozitatea, ce se lătesce în țar^o.

Ce privesc^o cestiunea de naționalitate și cea socială, în privința ac^osta e necesară pacea. Fie care popor are drept natural și istoric la dezvoltarea vieții sale naționale, dar^o nici unul nu are s^o m^org^o așa de parte, c^ot s^o voesc^o a ap^osa pe cele alalte naționalități și a p^ogubi monarchia întreg^o în cele mai mari interese ale ei. Față de acest drept al naționalităților le st^o datorința c^otră monarchie. Episcopatul doresc^o, ca între acest drept și ac^ostă datorință s^o nu se nasc^o conflict; c^oc^o din pasiunile, ce s'ar produce, sufere mult religiozitatea și morala creștină. Dec^o s^o se aleg^o deputați conduși de simțul de dreptate.

În fine pastorală se ocup^o de cestiunea socială d^ond inviațiunii și în direcțiunea ac^osta.

Prin pastorală episcopii și-au împlinit o datorință de conducători ai poporului, care îndrumat fiind de părinții s^oi sufletesci va lupta mai cu succes în contra ispitelor liberalismului.

„Pasivitatea.” — „Tribuna“ în primul numărului s^ou din 23 a c. tract^ond despre tema asta se bucur^o mult, c^o pe baza articolului nostru „Pasivitatea“ din numărul 3 a c. se simte îndreptătit^o a scrie, c^o:

„Unirea“, un organ bisericesc, care înse forțe a dese ori, în desacord cu cele alalte ziare rom^onesci, a accentuat activitatea, acum serie alt fel.“

Mare ne este părerea de r^ou, dac^o convicțiunea ne silesce, s^o-i turbur^om „Tribunei“ puțintel bucuria ac^osta.

Noi în nrul 3 nu am scris „alt fel“.

Înt^oiu și mai înt^oiu trebuie să observ^om, c^o noi în general nici c^ond nu am os^ondit pasivitatea ca mijloc de tactică în luptele politice. Noi încă am privit pasivitatea de „un protest continuu în contra sistemului, ce domin^oz^o într'o țar^o“, pe cum zice „Tribuna“ în articolul s^ou. Dacă noi am fi privit pasivitatea de neiertat^o și p^oc^oțosă, noi nu am fi declarat de at^otea ori, „c^o până ce o hot^orire luat^o de partid (de partidul nostru național) e în v^og^ore nealterat^o prin alta posterioară, are să fie observat^o necondiționat“, pe cum zice tot „Tribuna“.

Bucuroși ne unim și cu ceea ce mai zice „Tribuna“: „Dar nu se p^ote nega, c^o de c^ot disciplina impusă de auctoritate mai puternică legătură este convingerea câștigat^o de propriul raționament al omului.“

Înse chiar cuvintele acestea cuprind cauza diferinței de părere, ce esistă între noi și între „Tribuna“. Noi adecă de loc nu ne putem av^onta până la convicțiunea, c^o pentru noi Rom^onii din Ardeal și Ungaria tactică de pasivitate ar fi fost și ar fi bună.

Convicțiunea noastră a fost adecă și nici acum n'a încetat a fi, c^o pasivitatea e o armă, cu care un partid între împrejurări forțe grele va s^o ajung^o c^ot se p^ote de repede la țintă prin aceea, c^o face în țar^o imposibil mersul lucrurilor ori cel puțin îl împedc^o în m^osură forțe mare așa, c^o prin ac^osta se forț^oz^o o schimbare repede a mersului lucrurilor.

Chiar de aceea convicțiunea noastră e, c^o pasivitatea nu e o jucărie de prunci, ci o armă forțe grea, așa de grea, c^ot alte popor^o mai puternice de c^ot noi numai cu greu s'au hot^orit a o prinde în m^oni și numai scurtă vreme s'au folosit de ea. Pasivitatea, asta ne-a fost și ne este încă și acum convicțiunea, pentru noi a fost și este o armă cu mult prea grea, c^ot noi nu am fost și nu sîntem capabili a o manua. Am prins-o în m^oni în urma unei hot^oririi a momentului și o purtăm acum apr^ope de un veac de om, și în loc s^o forț^om printr'insa schimbarea mer-

și mai al^oșă de c^ot lumea cea de pe planul numit p^omînt.

Fie înse, cum va fi, — at^ota putem să constat^om, c^o nici unul dintre planetele intern^o (dintre calea p^omîntului și dintre s^ore) și estern^o (a fară de calea p^omîntului în jurul s^orelui) nu umple pe reprezentanții și diletanții astronomiei de bucurie mai mare ca Marte, c^ond se apropie de apropiarea lui cea mai mare de p^omînt. Venus ne este mai apr^ope și cu rotațiunea sa și cu calitatea suprafeței sale încă ni-se prezent^oz^o ca o taină, a c^oreia desv^olire e în tocmai așa de vrednică de silințele omenilor. Și Venus totuși nu se p^ote m^ondri cu o simpatie așa de intimă a locuitorilor p^omîntului ca Marte, c^ond se apropie de noi. Deja de mult îl întimpinau în anul trecut cu telescopurile cele mai agere astronomii din Lumea Veche și Nouă și aveau bucuria de a-l ved^o tot la zece zile c^ote cu 9 milioane de kilometri mai apr^ope de ocular. Apropiarea lui cea mai mare de p^omînt în anul trecut a c^oșut pe 28 Decembre. Ea a fost înse numai relativă. Apropiarea absolută a lui Marte de p^omînt a c^oșut în anii 1892 și 1877. Atunci apropiarea lui cea mai mare de p^omînt a culminat în o distanță de 57 milioane de km. Distanța asta în 28 Decembre 1896 a fost de 84.1 milioane km. Avantajul, care l-a

avut cu t^ote acestea apropiarea lui din anul trecut, a stat în aceea, c^o figurațiunile suprafeței lui în urma înălțimii lui s'au putut observa cu mult mai limpede ca în 1892, c^ond Marte era plecat c^otră marginea orizontului și așa din cauza refracțiunii luminii ar^ota numai ic^one sp^olătăcite și schimosite. În Decembre 1896 Marte pe timpul apropiării sale celei mai mari a ajuns la o înălțime cu mai bine de două graduri mai mare de c^ot s^orele în dricul veri. Refracțiunea luminii în urmare a fost cu mult mai nefsemnată de c^ot în 1892, c^ond Marte pe timpul apropiării sale celei mai mari nu s'a av^ontat nici până la înălțimea, la care ajunge pe la noi s^orele în timp de i^ornă.

Calea, ce o face Marte în jurul s^orelui o dată, sa^o anul lui Marte ține 687 zile. Marte în cursul acesta încă trece prin anu-timpuri. Acestea rezultă de acolo, c^o osia lui Marte încă form^oz^o un unghi cu sfera aceea, a c^oreia periferie o descrie planetul încunjur^ond s^orele. Unghiul acesta la Marte e de 24.9°, pe c^ond la p^omîntul nostru e de 23.5°.

Av^ond Marte osie, are și poli. Poli aceștia strălucitori de albi au fost multă vreme obiectul unor scrutări zelose. Astronomii întru început nici de cum nu voiau să admită, c^o aci e vorbă de o analogie cu poli p^o-

mîntului. Abia dup^o esaminare multă, și dup^o ce s'a băgat de samă de repetite ori, c^o estensiunea albeței celor doi poli ai lui Marte în timp de vară scade, ér în timp de i^ornă crește, numai dup^o aceea s'au ved^ot astronomii nevoiți, să admită, c^o albeța aceea e gh^oț^o și zăpadă.

În timpul mai nou esaminările se concentr^oz^o asupra acestor poli analogi polilor p^omîntului nostru. În jumătatea a două a anului 1892 polul sudic al lui Marte era îndreptat spre s^ore. așa dară avea vară. La începutul veri gh^oț^o polară se estindea până la 70° lațime sudică și avea un diametru mai mare de 2000 km., ér apoi a tot sc^oșut așa, c^o la trei luni dup^o aceea, adecă pe la mijlocul veri, — ea pe Marte e apr^ope de două ori mai lungă de c^ot pe p^omînt, — a mai r^omas din gh^oț^o polară numai un rest cam de 300 km., și mai apoi a mai sc^oșut și acesta. — Mai perfecte au fost observările, cari s'au făcut în anul 1894. Atunci esamin^oz^o din observatoriul din Melbourne (Australia) emisfera sudică a lui Marte într'un timp, în care ea era cam pe la mijlocul primăverii. Gh^oț^o polară se estindea de la polul sudic până la 67° de lațime, și calota, ce o acoperia, avea un diametru de 2800 km. În un interval de 80 zile marginea calotei se retr^ogea zilnic regulat cam cu 13 km c^otră

sului lucrurilor, am ajuns, să îmbrâncim sub greutatea ei.

Dovada, care ne impune convicția asta, ne este rezultatul, la care am ajuns cu ajutorul pasivității noastre. Resultatul acesta e demoralizarea masselor poporului nostru și în mare parte și a inteligenței noastre. Resultatul acesta e mai de parte un fel de fatalism: noi credem, că Europa în sfârșit va grăbi, să ne schimbe situația, și cuprinși de credința acasta fatalistă și zădarnică noi înși-ne nu facem nici un paș, nu ne mișcăm nici o mână pentru a face ore ce, ce ne-ar apropia de ținta luptei noastre politice.

Asta e rezultatul jocului nostru de-a pasivitatea. Și el ne impune nu să reprobăm pasivitatea în general, nici pasivitatea, carea „nu înseamnă neactivitate, nelucrare”, — cuvintele „Tribunei”, — ci pasivitatea, pe cum am deprins-o și o deprindem noi Români.

Antim. — Bucurie mare a fost între Români, când se răspândise vestea, că sultaul a permis, ca Români din Macedonia să-și albă și ei ierarchia sa românească. De bucuria asta ne molipsirăm în cât va și noi.

Și într-o adevăr și era ceva în lucru. Și acest ceva a fost așa de momentos, cât, de ne adncem bine a minte, în legătură cu instituirea unui mitropolit deosebit pe sama Românilor din Macedonia și spre manifestarea recunoștinței pentru instituirea acasta din București a călătorit și un ord român la Constantinopol pe sama ministrului de culte al Turciei.

Înse pare că e scris ore unde, ca pe sama Românilor din schisma lui Fotie să nu isvorască nici o dată nici un bine, ci tot de una numai rele. Tótă afacerea cu mitropolia românească a Macedo-Românilor s'a spart de stîncă — iubirii părintesci, cu care patriarhul din Constantinopol îmbrățișează cu aceeași căldură pe toți fiii săi sufletesci, fle ei de ori ce viță.

Etă ce scrie în privința acasta „Tribuna” din Sibiu în 26 a c.:

„Din București ne vine scirea, că patriarhatul din Constantinopol a trimis o notă ministrului cultelor din Turcia anunțând, că

nu pôte recunoște nici valabilitatea alegerii unui Metropolit român al Macedoniei în persóna episcopului Antim, nici înființarea unei metropolii saș episcopii române.

„În ce privește pe episcopul Antim, patriarhatul a hotărît, să-l trimită, ca pedepsă, la o mănăstire din Asia mică cu rangul de arhieru.

„Ministrul cultelor din Turcia a aprobat hotărîrea Patriarhului.”

Etă în 27 a c. scrie tot „Tribuna”:

„Afacerea Mitropolitului Antim, care samănă mult cu o operetă comică, s'a terminat și s'a luat de la ordinea zilei. Ministrul de esterne din Turcia Tefik-pașa a adresat o notă energică reprezentanților diplomatici ai României și Sârbiei la Constantinopol, în care își exprimă mirarea, cum de guvernele acestor țări se țin îndreptățite a se amesteca în afacerile de tot interne ale imperiului otoman și a provoca schimbări în situațiunea din Macedonia! Pórta crede, că acastă amicală admoniare va fi suficientă pentru a se pune capăt acțiunii guvernului român și sârbesc. Reprezentanții Porții din București și Belgrad au fost îndrumați, ca și dânșii să facă asemenea declarațiuni ministrului român și sârb de esterne.”

Întărirea acestora o găsim în „Timpul” din 26 a c., unde cetim acestea:

„Epoca” află, că chestiunea înființării unei mitropolii române în Constantinople s'a înmormîntat cu desevărsire. Grație lipsei de tact a guvernului român și a nedostoiniciei lui Apostol Mărgărit, agentul său la Constantinopol, n'a mai rămas din acastă chestiune de cât amintirea minciunii rostită de d. Stoicescu de pe banca ministerială.

„La ultima întrevedere cu patriarhul d. Tr. Djuvara, ministru țării pe lângă Sublima Pórta, s'a condus așa de inteligent, în cât patriarhul adresându-se interpretului Ț-a zis:

„— Comunică domnului acestuia, că nu mai am nimic să-și spun!”

Sermani Români macedoneni! Biserica voștra are două capete vędute, pe patriarhul din Fanar și pe sultanul, și unul nevędut, politica rusescă pe peninsula balcanică, și

voi nu mai sciți, în ce chip să puteți scăpa de dragostea cea prea multă a acestor trei capete!

Să nu fie ore chip de scăpare pentru voi?

„Căutați, și veți afla! Că tot cel ce caută, află!”

Etă cestiunea limbii liturgice. — De loc nu ne prinde mirare, când vedem, că dlor de la „Tel. Rom.” nu le e pe plac nimica din cele ce face Pontificele Roman. Dar una ca aceea, ca și dñii de la „Gazeta Transilvaniei”, nisce domni, a căror nume se găsește în matriculele bapismale de ale bisericii unite, ba cari nu pot să nu scie, cât de mult avem să mulțămim bisericii catolice în privința culturală și chiar și în privința națională, totuși nu scapă nici un prilej, care li-se pare potrivit spre a da cu piciorul în biserica catolică, una ca acasta numai în redacția de la „Gazeta Transilvaniei” e cu putință.

Dlor de astă dată nu le sînt pe plac cele ce un corespondent din Roma al lui „Politische Correspondenz” spune despre ținuta Romei față cu cestiunea limbii magiare ca limbă liturgică. În numărul trecut am reprodus și noi cuvintele acestui corespondent. Dlor de la „Gazeta Transilvaniei” nu le sînt pe plac din cuvintele acestea mai ales următoarele: „Sfîntul Scaun la decisiunea, ce a luat-o în cestiunea limbii liturgice în Ungaria, nu s'a condus nici de cum de o rancună (simț de răsbunare) față cu guvernul unguresc saș de intențiunea de a sprigini nisuințele naționale ale Rutenilor saș ale Românilor, ci el din contră n'a cerut alta, de cât observarea principiilor nestrămutate, ce sînt în vigoare în mod tradițional pentru liturgia bisericii catolice.”

Cuvintele acestea le reproducem peștrite așa, pe cum se găsește ele în numărul „Gazetei” din 26 a c. „Gazeta” nu le adauge nici un comentor gândind întru sine, că destul comentor e, că le reproduce așa de înpeștritate.

Vędînd una ca acasta vrînd nevrînd țî-se pare, că ómenii de la „Gazeta”, — despre cei de la „Telegraful” nu grăim, pe

pol. În acest restimp, la sfârșitul lui Iunie, constatară în câmpul de ghétă o crepătură mare. Crepătura acasta a osebit o parte însemnată a gheței de corpul gheței polare. Partea acasta a dispărut în scurtă vreme, și a rămas numai massa principală micșorată. Până cătră sfârșitul lui Septembrie topirea gheței părea a fi încetat. Cu începutul lui Octobree porni marginea gheței din nou a se retrage cătră pol în fiesce care zi câte cu 10 km. Mai pe urmă se topi întregă massa de ghétă și zăpadă polară: în 25 Octobree nu i-se mai vedea urma. Cât de fericiti ar fi geografii nostri, — zice Schiaparelli, — dacă topirea asta totală s'ar sevârși măcar și numai o dată la unul din poli pămîntului nostru!

Fenomenul acesta se sevârșește pe Marte de regulă la 55 zile după solstițiul de vară. Dar s'au dat și casuri, de topirea totală a recerut și 94 și mai multe zile, — dovadă, că pe Marte asprimea anuntipurilor în tocmai ca și pe pămînt nu e în fiesce care an aceeași, și că Marte are ani cu veri lungi și calde și alți ani cu veri mai scurte și mai răcorose.

Esaminându-se topirea gheței de la polul nordic s'a observat un fenomen, care eschide ori ce analogie cu pămîntul nostru: apa, carea se formeză acolo din ghéta topită, schimbă un brîu lat al continentului vecin

pe câtă va vreme în mare. Tóte locurile mai jöse le umple apa acasta, și așa se nasce un potop uriaș. Fenomenul acesta a făcut pe unii, să credă, că la polul nordic al lui Marte ar esista o mare polară asemenea celei de la polul sudic. Dar lucrul acesta nu s'a adevărit. Pe emisfera nordică continentul ajunge până aproape de pol. Briul acela, care numai pe timpul topirii se înfățișează ca o mare, își întinde brațe, cari se estind în tóte direcțiile formând linii óble, numite „canaluri”. După potop apa se întorce prin canaluri érá în alvia sa originală, continentele ies din nou la ivélă, și și cele două mari mediterane, amîndouă osebite prin o fașe de pămînt fôrte regulată, încă își redobîndesc conturile de mai înainte. Continentul nordic după potop dobîndește prete tót un aspect estraordinar, bătătoriu la ochi. În tocmai ca nisce vine, prin cari curge sânge prósper, se ramifică canalurile acum de colóre mai închisă de la nod la nod, de la lac la lac încóce și încólo, în vreme ce continentele, prete cari se estind ele asemenea unei rețele, se îmbracă în colorii diferite dovedind cu probabilitate mare, că sórele și din pămîntul lor vrăjese în tocmai ca și din pămîntul nostru viață vegetală. După părerea celor mai mulți astronomi potopul acela suplinesce pe Marte plóea, de ore ce pe planetul acesta saș plóuă numai fôrte a rare

ori saș nu plóuă de loc. Adevărat că analiza spectrală dovedește, că Marte e încunjurat de o atmosferă; dar atmosfera acasta e în tóte zonele cu mult mai limpede, mai curată și mai străveșie de cât atmosfera pămîntului. Schiaparelli a făcut observarea, că de câte ori un obiect de pe Marte se presentă spēlătăcit și turbure în ocularul telescopului, vina nu o pórta atmosfera lui Marte, ci cea a pămîntului. De altă parte s'a aflat, că atmosfera lui Marte cuprinde mulți aburi de apă, și urmarea e, că ea pórta nori; dar norii acăștia sînt fôrte subțiri și se vęd numai dimineța și sara și nici o dată pe la amezi. nici o dată pe timpul, în care sórele culminează de-asupra lui Marte. Planetul acesta nu are ca pămîntul nostru zile noróse. Preste tót pare că el e lipsit de vreme neplăcută și de alte asprimi meteorologice, cari causéză ómenilor atâtea suferințe. În 1894 asistentul Douglas de la observatoriul din Cambridge (America de Nord) a reușit, să observe pe Marte nori și să le măsore dimensiunile. Unul a avut lungime de 250 și lățime de 150 km și plutia de-asupra lui Marte la înălțime de 25 km. Înțela acestui nor era cam de 20 km. Norul acesta aducea fôrte mult cu norii nostri cei ușori, cari plutesc de-asupra pămîntului la înălțime de 6—8 km.

(Va urma.)

ei îi conduce numai ura Fotiană. — că ómenii de la „Gazeta“ sînt așa de naivi, cît așteptă, ca Sfinția Sa să cuprindă locul presidial în fruntea comitetului nostru național și să conducă lupta noastră împotriva Ungurilor. Ca și cum Sfinția Sa nu ar fi părintele iubitor al tuturor popórelor și nu ar avé să îmbrățișeze cu aceea-și iubire părintescă tóte popórele într'o potrivă, ci ar fi dator, să uréscă pe Unguri de dragul Românilor.

Réspunsul negativ cel mai potrivit la comentarul seú tacit îl pot afla dnii de la „Gazeta“ în numărul nostru de față ad vocem „Autim“.

Éră dacă vor și ceva pozitiv, étă le reproducem aci cele ce lui „Alkotmány“ i-le scrie „un patriot de al nostru, care trăsese în Roma și cunoșce pe deplin atăt raporturile din patrie, cît și vederile Curiei“ :

„Numai un șovinism fără de frîu, și care nu-și dá samă de nici o ordine și instituție legală, a putut să nutréscă și să susțină focul acela regretabil, care în septemănilor trecute mai pe urmă s'a înălțat în flacări. Numai elemente de acelea, cărora nu le pasă de nici o ordine legală, dacă nu-și este numele puterea liberală de stat, sînt capabili, să se résvrătéscă împotriva la orî ce auctoritate, dacă spre potolirea furtunei nu-și stau la dispoziție baioneta.

„Întăi și mai întăi trebuie să ne însemnăm aceea, de ce auctorii réspunsului roman au fost conduși în rîndul cel dintăi, când au réspuns cu o negare categorică. Ei au știut și știu, că mișcarea acésta nu e mișcarea poporului, nu a totalității și masei credincioșilor, și nici mișcarea reprezentanților competenți ai ei, ci că conducătorii mișcării sînt nisce elemente nechemate și necredincioșe, cari stau de parte de cestiunea bisericească și de adevératele interese ale bisericii. Nu rivnă religioasă și nu iubirea față cu limba patriei au pornit mișcarea, ci căți va amploiați șoviniști și agenți liberali, cari religia o prețuesc întru nimica și cari în biserică și în tótă activitatea ei invétóréscă și instructivă véd — în chip fórte necorect — numai un organ de magiarisare. Așa dară nu glasul poporului e acela, care poftesce limba magiară în liturgie, ci glasul cător va bárbăți ráttăciți și conduși de principii false.

„Dar ráttăcirea cea mai de frunte se cuprinde totuși în motivarea rugării. Căci dacă din faptul acela, că în bisericile răsăritene e în folosință limba slavă și cea grecéscă, faci conclusia, că bisericile răsăritene n'au limbă liturgică statornică, ci că acésta e supusă firii schimbăcioșe a raporturilor, conclusia asta e falsă! Păreră acésta e necorectă! Bisericile răsăritene unite cu biserică romană încă își au limbă statornică, a cărei schimbare Sfințul Scaun o permite în tocmai așa de puțin, cît de puțin permite permutarea și schimbarea în părțile acelea ale bisericii, cari se țin de ritul latin. Nu ca și cum nu ar puté, să o facă acésta, ci pentru că din cauze multe și înțelepte nu o face și nu o va face nici de acum înainte. — În o parte a bisericilor răsăritene și așa și la Ruteni e în folosință limba slavă, și acésta pentru că sinodul din Florența cu prilejul unirii a permis conservarea acelor limbi, cari erau pe atuncia în folosință, dar tot atuncia a oprit orî ce schimbare! Și întru adevér în bisericile răsăritene, la Ruteni etc. nu e în folosință limba modernă, ci limba paleo-slavă,

carea poporul acum nici nu o pricepe, și de aceea dacă óre cine va să învinuésce Sfințul Scaun de antipatie față cu limba magiară, tot cu acela-și temeiu ar puté să o facă acésta învinuindu-l de antipatie față cu limba slavă: el dóră nici aci nu permite, ca în liturgie să se întrodúcă limba, ce o grăesce poporul astăzi. Să nu grăim decî despre antipatia Sfințului Scaun față cu limba magiară, să nu înșelăm opiniunea publică cu frase de acelea neadevérate, a căror neadevér esplotat cu propus nici noi nu-l credem! — Binevoésce domnii aceia a recunósce, că Sfințul Scaun în cestiunea acésta e condus de o singură normă: limba liturgică are să rămănă neschimbată, nu se póte, nu este iertat, să se facă într'insa înoiri! —

„Nu résvrătéscă, nu amăgésce decî necredincioșii pe credincioși; nu forțeze afacearea într'o direcție, în care nu vor puté să ajungă la țintă, nu trezésce pretensiuni de acelea, cari nu pot să dobîndéscă implinire!

„Ér aceia, cari amenință, că în cazul unui réspuns negativ vor ieși din biserică, aceia să scie, că de aceia, pe cari îi légă de biserică legături așa de slabe, cum e firea slavă ori magiară a limbii liturgice: de aceia bisericii catolice nu va puté să-și pară réu, dacă se desbină de cătră ea, de dragul lor ea nu póte să-și sacrifice bunurile sale mai înalte.“

„Ca să fie una, pe cum și noi“ (Io. 17, 11).

IV.

Dară și la popórele acatolice se póte observa o mișcare favorabilă catolicismului.

Cei mai de aprópe ne sînt schismaticii. Cât nu au făcut deja Papii, pentru ca să unéscă Orientul cu Occidentul, și totuși tóte încercările acelea au fost zădarnice. Mai pe urmă a invitat Pii IX pe episcopii neuniți la conciliul Vatican. Dară ei n'au voit, să stea de vorbă cu Papa. Și nici nu se póte închipui așa ceva, ca unirea să se sevărșéscă într'o singură zi. O operație așa de uriașe are să ajungă pe încetul la cócere. Cu tóte acestea trebuie să concedem, că șansele unirii în timpul din urmă s'au îmbunătățit în multe privințe. Mai pe sus de toți nutresc înși-și catolicii idea și dorința unei uniri cu Orientalii. Din partea catolicilor în privința asta s'au făcut deja mulți pași.

Convertitul rus contele Șvalow, care a intrat în ordul Barnabiților, a dedicat viața sa întregă ideii celei mari a unirii.

Spre acest scop lucră și P. Vincenzo Vanutelli, care a publicat deja un șir lung de scrieri despre Orient.

Sub Papa Leo XIII inimile par a se fi moiat, și ghéta din jurul lor pare a se fi topit. În anul 1896 s'a celebrat congresul eucharistic în Ierusalim. Alegatețul Papei, cardinalul Langenieux, a asigurat pe față, că congresul intenționéază o alipire mai strînsă a bisericilor orientale de Roma. Ea a și fost promovată, de și încă nu a fost realizată. Căci la câtă va vreme după aceea unul dintre membrii cei mai activi ai congresului a scris ast fel: „Congresul e ca o pregătire, ca o semîntă pe sama uniunii.“ Ca la 30 de preoți neuniți luară parte la desbaterile sinodului. Alții, cari erau împedeați a lua parte, își exprimară părerile pe cale privată, și părerile acelea numai antiunioniste n'au fost. Până și foi grecesce de acelea, cari aruncau hulă și batjocură asupra

liturgiei latine, de astă dată au scris despre congres nu numai în ton cuviincios, ci aprópe măgulitorii.

Faptul acesta îmbucurătorii îl are înaintea ochilor Leo XIII, când scrie în epistola sa cea mai de pe urmă îndreptată cătră Orientalii: „În perioda acésta observăm la Orientalii, pe cum ni-se pare, un spirit mai blând și o prevenire mai bunăvoitoare. Asta s'a manifestat de unăzi, când frații nostri au mers în Orient și acolo au fost întimpinați cu fapte de ale umanității și prietăniei.“

Orientalii adevérat că au multe nedumeriri și nutresc multe prejudiții. Ei nutresc mai pe sus de tóte prejudiții, că Roma intenționéază latinisarea lor și suprimarea obiceiurilor și libertăților lor celor vechi. Pentru a le imprăștia tóte nedumeririle acelea îi asigură Leo XIII în amintita epistolă în chip solemn și cu inimă deschisă și sinceră: „Roma nu suprimă și nu calcă în picioare drepturi de ale altora, când și-le apără pe ale sale; ea dimpotrivă lasă diferitelor bisericii riturile lor vechi și sublime, că dóră ele sînt un monument atăt de frumos și viu al credinței originale și unitare.“

Ast fel îi invită Papa. Érá cel ce cunoșce înțelepciunea și energia lui, acela póte să fie convins, că el nu se va opri la atăta. Urméază o epistolă după alta, un decret după altul, și fiesce care faptă a înțelepciunii lui ne va apropia câte cu un paș de dorita unire.

Pe cum se pare, Rusia e aceea, carea se împotrivesce mai tare unirii. În Rusia concade adevérat cestiunea religioasă cu cea politică. Cu câte va luni mai înainte pedecile păreau, că nu se pot învinge, și tóte spunea, că situația catolicilor în uriașul imperiu rusesc se va face încă și mai rea. Dară și în Rusia s'a îmbunătățit repede situația, firesce că nu fără de pășirea la mijloc a atotputinței lui Dumnezeu, carea stăpănesce inimile. Spiritul, care luminéază pe locîntorului lui Christos, a învins. Leo XIII cu admirabila sa înțelepciune și moderațiune îmblandise deja pe țarul Alesandru III și a câștigat încă și mai mult pe Nicolae II. Papa a dat să se înțelégă, că biserică deosebesce cu multă grije drepturile sale bisericesce de cătră drepturile politice ale statelor singuratices. Pe când cércă și apără ea pe cele dintăi, pe atuncia respectéază ea și cele din urmă. Și ce să veđi? Rusia în scurtă vreme după acésta a regulat raporturile sale diplomatice cu Vaticanul și și-a pus lângă Vatican un reprezentant stabil. Ast fel sperăm cu încredere, că cel puțin pedeca cea mai de frunte, voința contrară a țarului, e delăturată. De altmintrea se observă deja nițică mișcare și în mijlocul inteligenței rusesci. Ea se dedă zilnic tot mai tare cu cultura apusană. — Vederile ei cele mărginite fac pe încetul loc unor vederi și aprețări mai largi și mai liberale. Idea cosmopolită face și în Rusia cuceriri tot mai mari și dobîndesce din ce în ce tot mai mult teren. Deja strămurul natural se împotrivesce părerii, că Rusul póte să fie numai schismatic, și că tot cel ce nu e schismatic, nu póte să fie nici Rus. Ei véd din ce în ce tot mai limpede, că limba și sângele nici de cum n'au să împedecé orî să determine mărturisirea religioasă. Convicția asta nu e numai creștinéscă, ci e un postulat al minții sănátose.

Revistă bisericească.

Din Patrie.

Comisiunea regnicolară pentru regularea congruei dă semn de viață prin un comunicat semioficios, în care spune, că nu preste mult va ține ședință spre a pertracta conscrierile venite de la comisiunile supraesaminătoare comitatense și recursurile în contra lor. Conscrierea merge de tot încet. Colile de conscriere a venitelor parohiale aveau să sosescă până în 20 Aug. a. tr., erau ale celor capelanale până în 20 Sept. a. tr., și în mare parte nici până azi nu au sosit. A treia parte a datelor e apelată. Din cauza numărului mic al datelor nu se poate determina venitul mediu al parohiilor. Calculul, care îl pune la 300—400 fl., deja și pe baza datelor de până acum s'a dovedit de greșit. Sint mai multe de o mie de parohii gr. cat., a căror venit anual e sub 300 fl., și acestea reduc calculul mediu al venitelor și cu privire la cele alalte parohii.

E de însemnat, că episcopatul poftesce o nouă organizare a comisiunii acesteia, fiind că din ea au repășit mai mulți membri.

Roma.

Sfinția Sa în 22 a. c. a primit în audiență solemnă un mare număr de nobili români. Papa a lăudat fidelitatea și zelul dovedit de nobilime în interesul bisericii; se bucură, că vede în jurul său atari bărbați aleși, din familiile căroră au fost mai mulți pontifici.

Franța.

Cabinetul Méline în purtarea sa față cu biserica nu o dată stă, să fie mai rău și de cât radicalii. Neconținut se pedepsesc din partea statului episcopii și preoții, cari conduc procesiuni a fară de biserică. De curând a fost condamnat la mulctă de bani Msgr. Denescheau, episcopul de Tulle, fiind că în ziua de amintirea tuturor morților a mers cu procesiune de la biserică în cimetieriu. Se pare, că ne aflăm în secolii primii ai erei creștine, când numai pe ascuns puteau îndeplini credincioșii serviciul divin.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În 21 a. c. dieta a început desbaterea specială a bugetului. Deputații înse petrec timpul vorbind mai mult despre alte chestiuni de cât despre buget. La poziția pentru susținerea curții regale Kossuthiștii au pretins curte regală magiară separată; ei nu votază poziția. La poziția pensiunilor pe drept se fac imputări guvernului, că de 10 ani spele pentru pensionari s'au duplicat. Causa e, că sub diverse pretexte se pensionază o mulțime de oficiali și ofițeri capabili încă de lucru și fără de a fi ajuns la anii de serviciu prevăduți de lege pentru pensionare.

Polonyi zice, că nu se unesce cu legea de compatibilitate, ca unui oficial administrativ să tragă și pensie pentru anii de serviciu de până aci și diurne

dietale; când se aleg deputați, să abdică de oficiile administrative, prin acesta își perd dreptul la pensie.

Ședințele dietale din 22 și 23 a. c. au fost sgomotoșe. Ministrul Bánffy în ședința din 21 a. c. s'a lăudat, că are la mână o mulțime de epistole anonime compromițătoare pentru opoziție. El a mers mai de parte și în indiscrețiunea sa a cetit o epistolă, pe care deputatul apponyist Blaskovits a adresat-o înainte de acesta cu un an cancelariei partidului poporal. În 23 a. c. poporalul Rakovszky vorbind la poziția fondului de dispoziție, întreabă pe br. Bánffy: cum își permite a ceti în dietă o epistolă privată, care nu a fost adresată dînsului, ci la o a treia persoană? cum a ajuns în posesiunea acelei epistole? Este lucru de jos a sta înainte cu epistole anonime, și mai condamnabil a ceti în public epistole confidentiale și încă străine, fără autorizarea scriitorului. Br. Bánffy numai pe căi necinstite a putut ajunge în posesiunea epistolei lui Blaskovits: sau a fost luată pe ascuns din cancelaria partidului poporal, sau a fost deschisă pe postă. Ori și cum ar sta lucrul, purcederea ministrului Bánffy e incorectă. Thály și Polonyi strigă, că epistolele partidului independentist încă se deschid la postă, și telegramele nu li-se espedeză. Blaskovits reflectând la cetirea epistolei sale din partea lui br. Bánffy zice, că de și aparține partidului național, totuși în chestiunea reviziunii consimte cu poporalii; după ce secretul epistolar e garantat prin codicele penal, întreabă pe ministrul, că pe ce cale a ajuns în posesiunea epistolei, și că există la postă secret epistolar? — Br. Bánffy recunoșce, că de epistole anonime nu e datină a se folosi de cât în cazuri excepționale. El s'a folosit de epistola lui Blaskovics numai spre a arăta, că în partidul apponyist nu e unitate de vederi.

În ședința din 23 a. c. poporalului Lepsényi i-s'a detras cuvîntul din simpla cauză, că el a criticat aspru sistemul de guvernare, care stă în corupțiune și violență. — Horánszky declară, că între partidul național și între cel poporal nu există nici un pact, constată înse, că partidul poporal nu se poate nimici cu forța. Epistola lui Blaskovics numai pe cale neiertată a ajuns în mână lui br. Bánffy. Cetirea ei nu e numai iloaială, ci e conflict cu dreptul penal. Propune, ca dieta să reprobe procedura ministrului president.

Br. Bánffy spune în ședința de Luni, că epistola din chestiune un individ a aflat-o aruncată cu alte epistole în locul, unde a fost mai înainte cancelaria partidului poporal, și a dus-o la redacțiunea ziarului „P. Napló“, ér redactorul Vészi a dus-o apoi în cancelaria ministrului president, de unde i-a dat-o lui br. Bánffy acela, cu care mai des se consultă în afaceri politice. — Ivánka declară, că a ceti epistole străine e porcie și lucru nevrednic de un parlament și de un ministru president. — Bolgár autorizat de Vészi declară, că espunerea lui br. Bánffy nu corăspunde întru tôte adevărului: Vészi nu a socotit de lucru cuviincios a publica epistola în fôe, a

comunicat-o lui Jeszenszky făcându-l atent că să nu se folosescă publice de ea; imprejurarea acesta a tăcut-o br. Bánffy. — Acesta ca să se spele, declară, că n'a știut despre condițiunea pusă de Vészi.

În 26 a. c. s'a început desbaterea bugetului ministerului de interne. Eötvös constată, că administrația este rea; acesta o recunoșce și guvernul condamnându-se pe sine. Guvernul să nu umble după administrație de stat, ci să reformeze pe fișpanii, de la cari nu se cere altă cualificație de cât de a fi ascultători față cu cei de sus și violenți față cu cei de jos. — Török Bertalan, deputatul Aiudului, apără administrația municipală. Așteptă de la ministrul de interne reviziunea legii electorale; nu e amic al sufragiului universal, a restringe dreptul electoral la cei ce știu ceti și scrie ungeresce, e vătămătoriu pentru naționalități. — Tallián Béla s'a ocupat de socialismul agrar recomandând pentru suprimarea lui măsuri extraordinare uitându-și, că ideile nu se pot suprima cu forța.

Italia.

Italia acum are necas cu alți inimi în Africa, cu dervișii. Aceștia în număr de preste 10,000 înainteză spre Agordat și intenționează a da năvală asupra fortăreței Cassala. Scirea acesta a produs mare consternare în Italia. Poporul e sătul de război în colonii. La bursă valorile italiene au scăzut.

Turcia.

Ambasadorii marilor puteri din Constantinopol erau au ținut conferință. Obiectele consultărilor, pe cum se anunță din Constantinopol, au fost controlarea administrării finanțelor turcesci, condițiunile pentru contragerea noului împrumut turcesc, garantarea sigurității publice și reforme pentru toți supușii sultanului. Se crede, că pășirea lor va avé efect. Este vorbă de contragerea unui împrumut de 4 milioane cu 3% pe garanța marilor puteri.

Noutăți.

II. Sa Dr Demetriu Radu, noul episcop al Lugosului a sosit în Blaș venind de la Bucuresci în 26 a. c. cu acceleratul de séră. La gară l-a întâmpinat un număr de cunoșcuți și stimători, în numele căroră l-a bineventat în puține cuvinte Dr V. Hossu. Toți cei veniți la gară l-au însoțit pe II. Sa până la curtea mitropolitană, unde va avé locuință ca ôspe al Esc. Sale Mitropolitului până la timpul consacării Sale întru episcop. În ziua următoare Capitulum mitropolitan și membrii Consistoriului archidiececan și-au făcut onorurile înaintea noului episcop, căruia i-a esprimat urările de bun succes Rsmul preposit și vicar general I. M. Moldovan. — II. Sa de presente își face vizitele pe la onorații din Blaș și apoi se va pregăti pentru consacarea Sa, care se va face la ss. sârbători ale Pascilor.

Reuniunea pompierilor voluntari din Blaș conform §-ului 18. din statute Duminecă în 31 Ianuar a. c. la 2 ore p. m. își va ține adunarea generală în locul școlilor normale din loc. La această adunare sint invitați toți membrii și binevoitorii Reuniunii.

PARTE SCIINTEFICĂ-LITERARĂ.

Jertfa creștinilor.

Comentar al Liturgiilor bisericii grecești.

(Continuare.)

Așa dară înse-și cuvintele Domnului nostru Isus Christos ne spun limpede, că s. Euharistie, pe cum a sevârșit-o Christos întâia oră cu Apostolii săi în presara patimilor sale, după voința lui Christos a fost o adevărată jertfă și un adevărat prânz sacrificial. Jertfa acesta a sevârșit-o Christos prin cuvintele: „Acesta este trupul meu, — acesta este sângele meu.“ Prin cuvintele acestea trupul și sângele lui Christos a fost transpus sub formele pâinii și vinului în starea sacramentală de jertfă, s'a jertfit spre adorarea și împăcarea maiestății dumnezeesci. Explicarea, că acțiunea și transsubstanțierea acesta a fost o adevărată jertfire, se cuprinde în adausul: „Care se dă, se frânge pentru voi, — carele se varsă pentru voi, pentru mulți întru iertarea păcatelor.“ Cuvintele acestea înșamnă adecă și mărturisesc, că în clipa aceea s'a dat întru jertfă trupul eucharistic și s'a vârsat întru jertfă sângele eucharistic, cel ce se cuprindea în păhar. Ele caracterizează deci trupul și sângele lui Christos sub formele sacramentale ca adevărat trup sacrificial și ca adevărat sânge sacrificial.

b) Christos nu a jertfit numai însu-și în chip necruntat în prējma morții sale, ci de o dată a instituit și o jertfă necruntată perpetuă. Asta se pōte arēta ușor. Christos a zis adecă: „Acesta s'ă o faceți întru amintirea mea.“ Prin acestea Domnul a dat Apostolilor săi și următorilor lor în preoție porunca, ca „până când va veni“ (I Cor. 11, 26) „eră cu mărire, s'ă judece viii și morții“, adecă până la capētul vēcului, s'ă facă acela-și lucru, care-l făcuse mai înainte, adecă s'ă aducă neîncetat jertfa aceea eucharistică, carea numai mai înainte a adus-o el înainte ochilor lor. De o dată cu porunca acesta firesce că le-a împărțășit și puterea de a consacra saū de a jertfi, adecă i-a făcut preoți ai L. N. Așa înțelege biserica catolică vorbele acelea ale lui Christos. „Apostolilor, pe cari i-a pus atuncia preoți ai L. N., pe cum și următorilor lor în preoție le-a dat porunca de a aduce jertfa acesta cu cuvintele: „Acesta s'ă o faceți întru amintirea mea,“ pe cum biserica catolică tot de una a înțeles-o și învățat-o acesta.“¹⁾ „Cel ce zice, că în L. N. nu este preoție vizibilă și esternă, saū că nu este ore care putere de a consacra și jertfi adevăratul trup și sânge al Domnului, — s'ă fie anatemă.“²⁾

2. Caractērul de jertfă al Eucharistiei, care-l dovedesc așa de limpede cuvintele cele ce Christos le-a rostit la cina cea de taină, îl mai vēcesc și întăresc încă și alte câte va împrejurări, între cari a celebrat-o și a instituit-o Domnul.

a) Mântuitoriul a numit sângele cuprins în păhar și vârsat „sângele sēu al Legii celei nouē“ (Mt. 26, 28). Christos e mijlocitoriul „legii celei mai bune“, „carea spre mai bună făgăduință s'a aședat“ (Evr. 8, 6), el e mijlocitoriul legăturii celei nouē a grației, al acelei legături, carea a prezis-o Dumnezeu de atâtea ori prin rostul profețiilor săi spre mângăierea poporului sēu. Ier. 31, 31: „Etă zile vin, zice Domnul, și voiți pune casei lui Israil și casei lui Iuda legătură nouă de pace, nu după împăcarea, carea am făcut cu părinții lor în ziua, în carea i-am luat pe ei de mână, și i-am scos din pământul Egiptului.“ Ez. 16, 59: „Și-mi voiți aduce a minte de legătura mea, carea am făcut cu tine în zilele tineretelor tale, și voiți ridica ție legătură vecnică.“ Osee 2, 18: „Te voiți logodi pe tine mie în veac.“ Mai virtos despre această lege nouă și „vecnică“ are deci să se înțelēgă profetia mesiană a lui Moisi de la A II-a Lege 18, 15: „Profet din frații tēi ca pe mine va scula ție Domnul Dumnezeu tēu.“ Mesia avea să fie profet asemenea lui Moisi și să se deosebēscă de alți profeți și să fie mai pe sus de cât ei prin ceea ce s'a deosebit și a fost mai pe sus și Moisi, adecă prin aceea, că avea să închie o legătură între Dumnezeu și între omeni. Legătura acesta a închiat-o Christos mai virtos la cina cea de pe urmă și de o dată a întărit-o prin sângele eucharistic al sēu din păhar, ér apoi i-a dat sigilarea definitivă și întărirea deplină prin vârsarea sângelui sēu sevârșită pe cruce. Sângele lui Christos a fost sânge de legătură atât în păhar cât și pe cruce. Asta o pretinde antitesa, în care se aședă aci în chipul cel mai vedit închiarea L. V. și cea a L. N. Cuvintele Mântuitoriului: „Acesta e sângele meu

al legii celei nouē“ cuprind adecă o alusiune învederată la cuvintele: „Etă sângele legăturii, carea a făcut-o Domnul cu voi“ (II Moisi 24, 8), cari le-a rostit Moisi după închiarea L. V., când a stropit pe fiil lui Israil cu sânge. La pōla muntelui Sinai Dumnezeu a închiat o legătură serbătorēscă cu poporul cel ales al lui Israil. Domnul a dat poporului legile și promisiunile sale, éră poporul a juruit, că va păzi învățăturile și poruncile cuprinse în cartea legii, și apoi a fost stropit cu „sângele legăturii“. Sângele acesta al L. V. a fost sânge de jertfă, căci L. V. a fost sigilată cu jertfe arderi de tot. Dară legătura aceea, carea a închiat-o Dumnezeu prin Moisi cu poporul lui Israil, a fost numai prefigurarea „legii celei nouē“ și „mai bune“, carea a închiat-o Dumnezeu prin Isus Christos cu omenimea întregă. Inse L. N., pentru ca să fie antitipul și deplinirea Legii V., a trebuit să se închie asemenea prin o jertfă și să se sigileze prin sânge de jertfă. De aci urmēză, că sângele eucharistic, care a curs în păhar spre sigilarea L. V., a fost sângele de jertfă al lui Isus Christos, care s'a vârsat întru onōrea lui Dumnezeu. Serbarea aceea a Eucharistiei, ce a sevârșit-o Domnul, a fost deci o jertfă adevărată și reală. — Dară „legea cea mai bună“, al cărei „credinceriū s'a făcut Isus“ (Evr. 7, 22), nu e numai o legătură între Dumnezeu și între cel rēscumpērați, ci a fost și un „testament“, un „lăsămînt“ (Evr. 9, 16 ur.). Cuvintul „lege“, διαθήκη, care l-a folosit Domnul la cina cea de taină, înșamnă și testament, care-l face ore cine despre averea sa pentru cazul morții sale. Ceea ce ne-a testat nouē Christos la cina cea de pe urmă, a fost chiar trupul sēu sacrificial și sângele sēu sacrificial, jertfa eucharistică dimpreună cu tōte bunurile și grațiile rēscumpērării, cari se cuprind în jertfa acesta.

b) Mielul Pascilor L. V., pe cum vēcūrăm deja mai la deal, a fost tipul cel mai expresiv și mai deplinit al lui Christos. Dară prefigurarea, ce se cuprindea în mielul Pascilor, și-a găsit împlinirea deplină aci pe pământ nu în jertfa de pe cruce, ci la cina cea de taină. Jertfei de pe cruce nu i-a urmat adecă aci pe pământ un prânz sacrificial, pe cum urma un ast fel de prânz jertfirii mielului Pascilor. Christos în s. Eucharistie e deci adevăratul Miel al Pascilor, e Mielul nostru de Pasci, care a cuprins locul Pascilor celor vechi. Dară mielul Pascilor din L. V. nu suferă îndoelă, că a avut caractēr sacrificial; serbarea Pascilor a fost o serbare sacrificială. Cinei, la care Israiliții mâncaū mielul Pascilor, îi premergea în fiesce care cas o jertfă, care se sevârșia prin impunerea mânilor, prin vârsarea și stropirea sângelui, prin arderea cărnurilor, cari aveaū să se ardă în jertfele de pace. Ore în antitipul mielului Pascilor să nu fie tot asemenea? Eucharistia încă trebuie să fie jertfă adevărată; dōră ea altmintea nu ar cōrēspunde pe deplin mielului Pascilor celui prefigurativ și nu ar împlini în tōtă privința prefigurarea acesta eminentă cuprinsă în mielul Pascilor. Nu suferă deci îndoelă, că Eucharistia e adevăratul Miel al Pascilor, care pe altariū se junghie în chip necruntat și se mănâncă întru vecinică aducere a minte de scăparea noastră din robia păcatului și întru vecinică mulțamită pentru minunata operă a rēscumpērării noastre. În fața strălucirii, în care s'a înfățișat serbarea eucharistică, a dispărut umbra mielului de Pasci al Iudeilor, și locul umbrei l-a cuprins realitatea. Pentru ca să o însemne acesta, Domnul a instituit Eucharistia ca jertfă și ca prânz de jertfă în legătură nemijlocită cu serbarea de Pasci cea prefigurativă a L. V. Mai întâiū a oferit învățăcelilor săi mielul și pâne nedospită, după cum rînduesc poruncile legii, cari le primiseră prin Moisi părinții cei de de mult; apoi s'a adus pe sine însu-și jertfă lui Dumnezeu ca „miel nevinovat și nespurcat“ (I Petr. 1, 19); éră mai pe urmă a ospetat pe învățăcelii săi cu trupul sēu sacrificial și cu sângele sēu sacrificial. Prânzului de jertfă i-a premers o acțiune de jertfă, căci mielul trebuie să se junghie, mai înainte de ce omeni ar putē să mănânce dintr'insul.

3. Învățătura și praxa Apostolilor arată, că ei aū celebrat s. Eucharistie ca jertfa bisericii creștine.

a) Despre altariul creștin, pe care se aduce lui Dumnezeu jertfa s. Eucharistii, și de pe care se dă credincioșilor spre gustare reală mănecarea sacrificială cea cerēscă, se înțeleg cuvintele acestea ale s. Paul de la Evr. 13, 10: „Avem altariū (θυσιαστήριον = altariū, pe care se aduce θυσία, jertfă), din care a mânca nu aū putere, cei ce servesc cortului,“ adecă Iudeii. Pentru ca să dobîndēscă dreptul și puterea, de a lua prin cuminecare parte în jertfa s. Eucharistii, ei mai întâiū aū să înceteze de a servi

¹⁾ Conc. Trid. sess. XXII. cap. 1.

²⁾ Conc. Trid. sess. XXII. De sacramento ordinis can. 1.

cortului, adecă să părăsescă cultul rînduit prin Moisi și să între în biserica celui Rēstignit.

b) Acela-și Apostol „însamnă destul de limpede jertfa eucharistică de mîncare, cînd zice, că aceia, cari s'au petat prin împărtășirea la masa diavolului, nu pot lua parte la masa Domnului, înțelegînd sub masă de amîndouă ori altariul“. ¹⁾ Asta o zice Apostolul la I Cor, 10, 20 ur.: „Cele ce jertfesc păgânii, dracilor jertfesc și nu lui Dumnezeu. Țară nu voi, ca să vă faceți voi părtași ai demonilor. Nu puteți bé păharul Domnului și păharul dracilor; nu puteți fi părtași ai mesei Domnului și ai mesei dracilor.“ Aci masa sacrificială și prânzul sacrificial al păgânilor se pun față în față cu masa și prânzul s. Eucharistii, pentru ca să se arete creștinilor, că lor de loc nu li-se dă voe a „bé păharul

Domnului și păharul dracilor“ și a „fi părtași ai mesei Domnului și ai mesei dracilor“. Dară antitesa acésta dintre masa s. Eucharistii și dintre prânzurile sacrificiale cele păgănesci e desevărsită numai așa, dacă Eucharistia încă e o jertfă de mîncare și o mîncare de jertfă.

c) În Fapt. 13, 2 se zice, că mai marii bisericii din Antiochia „au servit (λειτουροῦντων) Domnului“. Sub cuvintele acestea are să se înțelegă aducerea jertfei liturgice, căci jertfa e dără serviciul cel mai de frunte, care pôte și are să se prestea singur numai lui Dumnezeu. E deci clar, că serbarea s. Eucharistii, carea în s. Scriptură a dese ori se zice „frîngerea pânii“ (Fapt. 2, 42; 20, 7. 11; I Cor. 10, 16), pe timpul și în biserica Apostolilor se privia și se sevârșia tot de una ca jertfă adeverată.

¹⁾ Conc. Trid. sess. XXII. cap. 1.

(Va urma.)

Ben Hur

saū

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

În capul de dincolo al punții se ridica de-a dreptul din apă un zid, preste care se înălțau crestele și turnulețele fantastice ale unui palat împărătesc. Acest palat cuprindea întrégă insula, ce o descriesese pe nae Evreul. Ben Hur abia băgă în samă clădirea acésta. Acum în sfârșit spera el, că va auđi ceva despre ai săi, — firesce că numai în cazul acela, dacă Simonide întru adevăr a fost sclavul tătâne-său. Dar admite-va óre omul acesta raportul acela al său? Asta ar fi identică cu renunțarea la bogățiile sale și la poziția sa de neguțatoriū puternic, la poziția aceea, carea se vedea lui Ben Hur pe cheiū și pe năi. Și ceea ce pentru neguțatoriul acesta ar fi avut o momentositate încă și mai mare, el recunoscînd raportul acela al său ar fi renunțat la o carieră însoțită de succese uimitóre și de bună voe s'ar fi predat din nou sclăviei. Ar fi fost o îndrăznélă órbă și numai a se gândi la o ast fel de pretensiune. Desbrăcându-o de întorsături diplomatice, ea ar fi sunat: Tu ești sclavul meu: dă-mi mie tot, ce ai, și pe tine însu-ți.

Cu tóte acestea Ben Hur își stórse bărbătie spre întreprinderea sa din încrederea în dreptul său și din sperarea, ce-i umplea inima. Dacă se adevăria de întemeiată istoria, pe cum îi plăcea a crede, atunci Simonide dimpreună cu tótă avuția sa era al lui. În faptă lui Ben Hur de loc nu-i era de bogăția aceea. Când pași cu hotărîre spre ușe, își propuse cu tărie: „Dacă-mi va da scire despre mama și despre Tirzah, eu îi voi da libertatea și nu-i voi cere dare de samă.“ El intră cu bărbătie în casă.

Interiorul ei era cel al unui deposit de mărfuri mare și fôrte bine ordinar, în care erau grămădite și închise tot felul de mărfuri. În butul puținei lumini și al aerului înădușitoriū ómenii se mișcau cu sirguintă în cóce și în colo, și ici colé vedea el lucrători cu ciocane și cu fireze gătînd lăđi pentru imbalarea de mărfuri. Încet își făcea cale printre ténuri de mărfuri și într'aceea trebui să-și pună cu uimire întrebarea, dacă pôte să fie sclavul tătâne-său acest om, despre genialitatea căruia mărturisiaū aci dovedí așa de îmbelșugate. Dacă da, atunci de ce clasă de ómeni s'a ținut? Dacă e Iudeu, născutu-s'a din sclavi? Ori dără a fost dator ori fiul unui datorăș? Ori dără

a fost osîndit pentru furt și a fost vîndut? În vreme ce ideile acestea năvăliaū asupra lui Ben Hur, ele totuși nici de cum nu puteau să scărăscă stima lui crescîndă față cu neguțatoriul, de carea se făcea în fiesce care clipă din ce în ce tot mai consciū. E o însușire a admirării nóstre față cu alții, că ea cercă neîncetat împrejurări spre justificarea sa proprie.

În sfârșit se apropia de el un om și-l agrăi zicînd:

„Ce poftesci?“

„Doresc, să grăesc cu neguțatoriul Simonide.“

„Te rog, vino după mine!“

Prin învăluéa de ténuri ajunseră în sfârșit la o scară. După ce o urcă, Ben Hur se află pe coperișul depositului de mărfuri și înaintea unei clădiri, carea se pôte descrie numai ca o casă mai mică de pétră zidită de-asupra alteia. Ea de din jos de pe locul de debarcare nu se putea vedé și era ridicată în laturea apusană din jos de pod sub ceriul liber. Coperișul împrejurat de un zid scund, avea înfățișarea unei terase, carea spre uimirea cea mai mare a lui era împodobită cu flori. În împrejurimea ei cea bogată casa seména cu un zid simplu în patru unghiuri, care nu avea altă deschidetură a fară de o ușe în front. O cărare curățică ducea până la ușe printre trandafir de Persia, cari erau în flórea cea mai frumoasă. Inspirând mirosul cel dulce și aromatic mergea Ben Hur în urma călăuzului său.

În capul unui coridor întunecos se opriră în lăuntru înaintea unei perdele, ce pe jumătate era dată în lături. Călăuzul vesti în lăuntru:

„Un străin, care doresce, să grăescă cu domnul!“

„În numele lui Dumnezeu să între!“ zise din lăuntru un glas limpede.

Un Roman încăperea, în care fu condus óspele, ar fi numit-o atriul său. Păreții erau parchetați; fiesce care umplétură era întocmită ca o modernă masă de scris, și fiesce care puic era umplut cu folianți numerisați, cari toți primiseră o colóre gălbie brună de vechime și de folosirea cea multă. Între umplétrni și de-asupra și de desubtul lor erau aplicate lețe, odinórá asemenea albe, dar acum îngălbenite, cari erau împodobite cu arabescuri lucrate fôrte frumos și implete în chip fôrte plăcut ochilor. De-asupra unei cununițe de capitel compuse din globuri aurite se boltia plafonul în stil de pavilion, până se sfârșia în o cupolă scundă, garnisită cu lespeđi de mică violetă, care lăsa să între un potop de lumină nespuns de

blândă. Padimentul era acoperit cu covórșe sure de lână și așa de gróse, cât piciorul se cufunda într'însul de jumătate și nu făcea nici un sgomot.

În mijlocul odăii erau două persóne, un bărbat, care odihnia într'un scaun cu brațe și cu spate înalt și așternut cu perini moi, și de-a stînga lui o fetiță, ce părea a fi aprópe fată mare. Fata se rázima de spatele scaunului. La vederea lor Ben Hur simți, cum sângele i-se sui în față. El se închină atât din stimă, cât și ca să se reculegă, și așa nu băgă de samă, cum bărbatul cel de pe scaun își ridică mîna și se cutremură, când îl vedu, — o mișcare, ce dispăru tocmai așa de iute, pe cât de iute venise. Când își ridică Ben Hur privirea, ea îi află pe cei doi érá în poziția lor de mai înainte, numai mîna fetei căduse de pe spatele scaunului și acum odihnia ușor pe umérul bărbatului. Amîndoi priviaū neîncetat la el.

„Dacă ești neguțatoriul Simonide și dacă ești Iudeu,“ — Ben Hur făcu pe o clipă o pauză, — „atunci pacea Dumnezeului părintelui nostru Avraam să fie cu tine și — cu ai tăi!“

Cuvintele din urmă le îndreptă fetei.

„Eu sînt Simonide, despre care grăesci, și după nascere sînt Iudeu,“ răspunse bărbatul cu un glas fôrte limpede. „Eu Iudeul Simonide, te resalut cu aceea-și salutare și te rog, să-mi spu cine ești.“

Ben Hur îl privia, în vreme ce asculta. Unde ar fi așteptat figura puternică și sănătósă a unui bărbat, el vedea numai o masă diformă, îngropată în perini moi și acoperită cu o învelitóre de mētasă cusută cu găurele și de colóre întunecósă. Acésta masă o încorona un cap regesc, — un cap ideal al unui diplomat și cuceritoriū, — un cap cu conturi puternice și cu frunte înaltă și rotunđită, pe cum Michel Angelo l-ar fi modelat pentru un Cesar. Păr alb se vērșia în bucle subțiri preste fruntea lată și releva cu atât mai tare negrēta ochilor celor ce străluciaū din față ca nisce stele luminóse. Fața era palidă și brezdată de crețe, mai ales sub bărbie. Cu alte cuvinte, fața și capul erau ale unui om, care mai curînd ar fi putut, să guverneze lumea, de cât ca lumea să-l guverneze pe el, — ale unui bărbat, care e în stare a suferi și de zece ori chinurile, cele ce-l făcuseră schilav diform, fără să gemă măcar o dată, cu atât mai puțin să mărturisescă ceva. Era un bărbat, care ar fi putut să renunțe la viață, dar nici o dată la vre un propus ori principii al său; un bărbat născut în platoșă, pe care

numai iubirea îl putea cuceri. Acestuia îi întinde Ben Hur mâna, cu inimă deschisă voia, să-l îmbrace cu pacea aceea, carea a venit, să o cerce el.

„Eă sînt İnda, fiul lui İtamar, care a fost odinioară capul casei Hur și domn în İerusalim.“ Măna neguțatorului, o mână lungă subțire, ososă, — o mână, carea istoria despre suferințe grozave, se strînse convulsiv pe învîlitoare; de alt mintrea nu se putea descoperi pe el nici cea mai neînsemnată urmă a vre unei oțăriri, nimic, din ce s'ar fi putut conchide la surprindere ori la interes. El răspunse liniștit:

„Domnii din İerusalim din sângele curat al casei lui Hur tot de una sînt bine veniți. Bine ai venit. Esther, dă tinărului un scaun.“

Fata împlini porunca. Pe când își ridică privirea, li-se întîlniră ochii.

„Pacea Domnului nostru să fie cu tine,“ zise ea cu modestie. „Ședî și te odihnește.“

Ea se duse  r la locul său l ngă scaun. Păru a nu fi ghic it intenția lui. Puterile femeii nu ajung la at ta. Numai sentimente mai delicate, pe cum sînt compătimirea, mila, simpatia, numai sentimente de acestea scie ea să descoperi; asta e o deosebire dintre bărbat și femeie, carea va ține, până când femeia e susceptibilă de la fire pentru sentimente de aceste. Fata credea numai at ta, că ea oferesce tatălui său un balsam vindic toriu și renoitoriu de viață.

Ben Hur nu primi scaunul îmbiat, ci zise cu respect:

„Rog pe bunul meu domn Simonide, să nu mă socotesc  de un om, ce se v r  cu puterea. İeri, c nd veniam cu naea pe ri  la deal, am auzit, că ai cunoscut pe tatăl meu.“

„E  am cunoscut pe domnul Hur. Noi ne-am fost însoțit la nise întreprinderi, de cari sînt iertate neguțatorului celui ce cerc  și găsesce c stig în țerile de dincolo de mare și de pustie. Dar rogu-te, șed . Și Esther, ad  vin pe sama tin relui. Neemie scrie despre un fiu al lui Hur, care st p nise odinioară preste jumătate İerusalimul. Familie veche, întradevăr f rte veche!  n zilele lui Moisi și ale lui İsus Navi unii din ei a  aflat har chiar și în ainea feței Domnului și a  împărțit onoruri cu acești principii între ómeni. Abia se p te presupune, ca tu, un pogoritoriu direct al lor fiind, să respingă un pocal de vin produs din struguri veritabili de Sorec, cari s'au făcut pe laturea sudică a muntelui Chevronului.“

C nd sf rși, Esther sta deja dinaintea lui Ben Hur cu un pocal de argint, care-l umpluse din un ulcior, ce era mai în depărtare de la scaun pe o masă. Cu ochii plecați   întinse ea beutura. El atinse puțintel m na ei, c nd primi pocalul.  r  li-se  nt lnir  privirile. Atunci Ben Hur observă, că fata e mică și abia   ajungea p n  la umăr, dar avea formă frum s  și față frum s  și dulce cu ochi negri nespuse de bl ndi. „Ea e prietinos  și frum s ,“ g ndia el între sine, „ea e, pe cum ar fi Tirzah, dacă ar mai trăi. Serman  Tirzah!“ Apoi zise:

„Nu aș , tatăl tău, — de cum va e tatăl tău,“ — el se opri.

„E  sînt Esther, fiica lui Simonide,“ zise ea cu dignitate.

„Atunci, frum s  Esther, tatăl tău mă

va ierta, dacă e , mai înainte de ce m'ar asculta, nu voi  primi vinul lui cel renumit. Tot o dată sper, că nu-mi voi  pierde grația înainte feței tale. Vino pe o clipă aci l ng  mine.“

Amindoi erau acum în fața neguțatorului.

„Simonide!“ zise el hotărit. „Pe c nd a murit tatăl meu, el avuse un servitoriu credincios cu numele, ce-l porți tu. Mie mi-s'a spus, că tu ai fi acela!“

Membrele schil vite de sub  nv litoare se cutremur r  de o emoțiune repede, și m na cea uscată se făcu pumn.

„Esther, Esther!“ zise omul cu glas sever, „aici, nu acolo! Dacă ești copila mea și a m cei tale, — vino l ng  mine, nu acolo, îți zic!“

 nsp imintat  privi fata de la tatăl său la  spe, apoi puse pocalul  r  pe masă și se duse cu pași opriți l ng  scaun. Fața ei esprima uimire și turburare.

Simonide își ridică st nga și o puse în a ei, carea odihnia cu gingășie pe um rul lui, și zise cu liniște:

„E  am  mb tr nit în atingere cu ómeni, — am  mb tr nit înainte de vreme. Dacă acela, care ți-a istorisit acelea, despre cari grăesci acum, a fost  re care dintre prietini mei și cunoscce istoria mea, atunci a trebuit, să-ți împărtășescă convicția, că e  nu pot, fără numai să nu mă  nced în ómeni. Dumnezeu lui İsrail să ajute acela, care în sara vieții sale e silit, să facă mărturisirea acésta. Iubirea mea e a unor puțini, dară a acestora  ntreg . Unul dintr nșii e un suflet, care,“ — aci duse el cu dragoste la buzele sale m na, ce se odihnia pe um rul său, — „care până în clipa acésta a fost al meu în chipul cel mai desinteresat și mi-a fost o m ng iere aș  de dulce, c t mi-ar trebui să mori , dacă el mi-s'ar r pi.“

Esther își plecă spre el capul, până fața ei atinse pe a lui.

„Ceealalt  iubire e numai amintire. Despre ea pot zice, că ea ca o binecuv ntare a lui Dumnezeu se renoește neîncetat, că ea cuprinde o  ntreg  familie, dacă numai,“ glasul lui slăbi și tr mur , „dacă numai aș  sci, unde petrece.“

Fața lui Ben Hur se înflăcără, și el f c nd un paș înainte esclam  preste voea sa:

„Mama și sora mea! O, ele sînt acelea, despre cari grăesci!“

(Va urma.)

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.

Anunț de esar ndare.

Bunul comasat de la Vidraseu, aproape de M. Oșorhei  (M.-Vásárhely), care este proprietatea fundatiunii Șulufane din Blaș, constat toriu:

a) 1288 jugere catastrale arătoriu și finaț cu venit curat catastral de 2941 fl. 91 cr.;
b) Curte nobilitar  cu edificiu de locuit;
c) T te superedificatele necesare la economie;

d) O m r  cu 3 petri pe apa Miraș;
e) Case jeleresci;
f) Fund instruct constat toriu din boi, vaci, viței, porci, oi și recușite de economie; Se va da în arândă pe calea licitațiunii publice pe periodul de 6 ani  ncep nd

din 15 Februarie 1897 până în 15 Februarie 1903.

Licitațiunea se va ține în 10 Februarie st. n. a. c.  n cancelaria advocațională din curtea mitropolitană din Blaș la 10  re înainte de am zi.

Prețul de esclamarie va fi 5000 fl. v. a.,  r  după prețul fundului instruct se va plăti anual 5%.

Doritorii de a licita a  de a depune ca vadiu 10% de la suma de esclamarie.

Oferite sigilate și înaintate subscrisului avocat archidieceșan până în 9 Februarie a. c. ori Prea Veneratului Consistor archidieceșan, încă se vor lua în considerare, dacă vor fi provădute cu vadiul de 10% de la suma de esclamarie, și oferenții vor declara, că cunosc cuprinsul condițiilor de licitare.

Condițiunile de licitare se pot ved  în cancelaria subscrisului.

Blaș, 27 Ianuarie st. n. 1897.

Vasiliu Oltean
adv. archidieceșan.

(5) 1—1

Convocare.

On. acționarii ai  nfint ndului institut de economii și credit societate pe acții în Petruvasila (Toront l-Petrovoselo) se invită prin acésta la adunarea generală constituantă, care se va ține în Petruvasila în locuința parochului Ioaniciu Neagoe la 18 Februarie 1897 st. n. la 10  re a. m.

Ordinea zilei:

1. Constatarea, că capitalul social s'a asigurat prin subscrierea și solvirea acțiilor conform legii comerciale.

2. Satorirea statutelor.

3. Deciderea asupra constituirii societății.

4. Denumirea membrilor în direcțiune din partea fundatorilor și alegerea comitetului de supraveghiere a societății prin adunarea generală constituantă.

5. Absolvarea fundatorilor.

6. Eventuale propuneri.

Petruvasila  n 27 Ianuarie 1897.

(4) 1—1

Fundatorii.

Onorabilă Redacțiune!

 nc  în 1893 am procurat pentru biserica gr. cat. din Oravița 4 campane de la firma Antoniu Novotny din Timișoara. Campanele sînt în greutate: I-l de 813 kg., al II-lea de 422 kg., al III-lea de 262 kg. și al IV-lea de 101 kg., t te în acord e dur,  ng urite cu ș după sistemul nou premiat și patentat numai pentru numita firmă, apoi t te cu ajustament și cor nele de fer.

Și de óre ce biserica n str  nu dispune de capitalul recerut, dl Antoniu Novotny a binevoit a ne permite, ca din prețul campanelor restul de 1450 fl. să-l solvim în 3 ani fără camete. Acum c nd cu finea 1896 am achitat ultima rată, pentru ac st  binefacere  i exprimăm mulțamita n str  cea mai caldros .

Nu mai puțin, la cererea dniei sale declarăm, cum că cu campanele at t în privința intensivit ții tonului, c t și cu acordul lor dulce și melodios sîntem preste măsură  ndestuliti, pentru ce încă  i exprimăm mulțamita și recunoștința n str , și convinși despre caracterul și onestitatea proprietariului, recomandăm ac st  firmă cu deosebire Veneratului Cler român, în casuri occurente a-ı adresa comanda.

Oravița la 10 Ianuar 1897.

Georgiu Popoviciu
protopop și paroc al Oraviței.

Ilie Epure
Nicolae Gaspar
Avram Sulia
curatorii bisericii.

(6) 1—1